

Siirtolaisuusinstituutin toimintaa vuonna 2001

Vuonna 2001 Siirtolaisuusinstituutti oli muuton edessä Piispankadun toimitilojen siirryttyä Åbo Akademin omistukseen. Yksi tärkeimpiä asioita vuoden 2001 aikana oli uusien toimitilojen hankkiminen Turun kaupungin kanssa. Kesällä alkoi Piispankadun korttelin saneeraus, ja koneiden jyske tunkeutui takapihalta työhuoneisiin. Uusiin työtiloihin Linnankatu 61:een päästiin muuttamaan kuitenkin vasta tammi-kuussa 2002.

Muuton lisäksi meneillään oli myös Siirtolaisuusinstituutin sääntöjen uudistus. Ehdotus uusiksi säännöiksi lähetettiin Patentti- ja rekisterihallitukseen vahvistettaviksi marraskuun lopulla. Samaa uudistumispyrkimykseen kuuluvat toimintakautena aloitetut organisaation kehittämistoimenpiteet ja henkilökunnan toimenkuvien pohtiminen.

Tiedotustoiminta

Siirtolaisuusinstituutilla on ollut omat www-sivunsa internetissä vuodesta 1997 lähtien. Niistä on tullut sähköpostin ohella instituutin keskeisin tiedotuskanava, jonka kautta tavoitamme vuosittain kymmeniätuhansia ihmisiä. Sivujen suosio on jatkuvasti kasvanut. Vuonna 2001 kotisivujemme tilastot, artikkelit, linkit ja instituutin toiminnan esittely yliopiston palvelimella sijaitsevilla sivuilla saivat 93 175 yhteydenottoa. Lisäystä edelliseen vuoteen oli yli 23 000.

Instituutin omalla palvelimella oleville sivuille otettiin yhteyttä 170 461 eri kertaa – edellisenä vuonna 84 570. Sivujen pääasiallisia kävijöitä ovat tutkijat, opiskelijat, opettajat, koululaiset, toimittajat, viranomaiset ja kouluttajat sekä sukututkijat.

Dokumentointi, arkistointi ja kirjasto

Siirtolaisuusinstituutin arkistoon vastaanotettiin toimintakauden aikana 48 kokoelmaa, joista 45 yksityishenkilöiltä ja kolme erilaisilta yhteisöiltä. Aineistoa saatiin siirtolaisilta ja heidän jälkeläisiltään sekä Suomesta että ulkomailta. Kertynyt aineisto on hyvin monipuolista sisältäen mm. alkuperäisiä asiakirjoja, kirjeitä, kirjoitelmia, luetteloita, passeja, ohjelmalehtiä, lehtileikkeitä ja valokuvia sekä haastattelu- ja musiikkikasetteja, äänitteitä, videoita ja erilaista esineistöä.

Siirtolaisuusinstituutin erikoiskirjaston asiakaskunta koostuu enimmäkseen muuttoliiketutkijoista ja opinnäytetöitä tekevästä opiskelijoista, toimittajista ja sukututkijoista. Kirjastossa on paljon harvinaisia, vanhoja julkaisuja, joita ei ole lainattavissa muualla Suomessa. Palvelemme maanlaajuisesti. Vuoden 2001 lopussa kirjastossa oli noin 9 200 luetteloitua julkaisua. Kirjastotietokantaa on kartutettu ja päivitetty internetiin, jonka kautta asiakkaat voivat itse

Arkistoaineiston kokonaismäärä

Kirjeet	11 000
Postikortit	669
Diat	2 617
Valokuvat	11 801
Negatiivit	684
Haastatt.kasetit/C-kasetit	280
Haastattelunauhakelat	57
Haastattelut henkilöt	672
Radio-ohjelmat/puheet/ C-kasetit	88
Videot	130
Filmit	8
Musiikkikasetit/C-kasetit	103
Musiikki-CD:t	14
Äänilevyt/savikiekot	1 183
Äänilevyt/LP:t ja singlet	56
Mikrofilmit 129-mikrokortit	2
Esineistö/luetteloitua	1 097
Disketit	18

tehdä hakuja. Hakulomakkeeseen pääsee Siirtolaisuusinstituutin www-sivulla (www.migration-institute.fi) olevan kirjastolinkin kautta.

Kirjastoon tuli vuonna 2001 ulkosuomalaisen eri puolilla maailmaa julkaisemia lehtiä 42 vuosikertaa, muita siirtolaisuusaiheisia lehtiä tai kausijulkaisuja 35 vuosikertaa sekä 68 muiden lehtien vuosikertaa.

Siirtolaisrekisteri

Siirtolaisrekisteriin kerätään tietoja suomalaisista siirtolaisista. Vuoden 2001 loppuun mennessä siirtolaisrekisteriin oli tallennettu 473 818 tietuetta. Toimintavuoden aikana Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiön matkustajaluetteloiden tallennustyö on saatu päätökseen,

yhteensä 317 878 tietuetta. Lääninhallitusten ja maistraattien passiluetteloista oli tallennettu 125 356 tietuetta. Alueittain on tähän mennessä tallennettu:

- Hangon maistraatti, vuodet 1900–1903
- Hämeen lääni, vuodet 1903–1904
- Kristiinankaupungin maistraatti, vuodet 1890–1891 ja 1900–1902
- Kokkolan maistraatti, vuodet 1899–1901
- Kuopion lääni, Venäjälle menneet vuosilta 1890–1899 ja Euroopan ulkopuolelle menneet vuosilta 1900–1915
- Mikkelin lääni, vuodet 1914–1915
- Oulun lääni, vuodet 1897–1904 ja 1910–1915
- Turun ja Porin lääni, vuodet 1889–1904
- Vaasan lääni, vuodet 1896–1902
- Viipurin lääni, Amerikkaan menneet, vuodet 1906–1909

Lisäksi tietoja kerätään erilaisista muista lähteistä ns. viitetiedoston, jossa toimintakauden lopussa oli 19 191 tietuetta.

Vaikka asiakkaat voivat itsekin tehdä hakuja internet-tietokannan kautta, tämä ei ole vähentänyt rekisterin palvelujen kysyntää, sillä kaikkiaan tiedusteluja tuli suurin piirtein saman verran kuin edellisenäkin vuonna. Siirtolaisrekisteri saa paljon käyntejä ja kirje- sekä puhelintiedusteluja.

Ulkomailta saapuneissa tiedusteluissa halutaan useimmiten tietoa suvusta ja siirtolaiseksi lähteneistä henkilöistä Suomessa, eli lähtöajan lisäksi kysytään lähtijöiden taustaa, keitä sukulaisia jäi

Suomeen, miten heistä saa tietoa jne. Suomalaiset asiakkaat haluavat useimmiten selvittää siirtolaisen vaiheet kohdemaassa. Yleensä on kyseessä sukututkimus, jolloin ulkomaille muuttaneen sukuhaaran tarkka selvitys on tärkeää.

Tutkimustoiminta

Siirtolaisuusinstituutin monitieteinen tutkimustoiminta on kohdistunut eri muuttotyyppeihin: maastamuuttoon, maahanmuuttoon ja maassamuuttoon. Maastamuuton kärkihankkeena on jatkunut Suomen siirtolaisuuden historia -projekti, jonka kaksi viimeistä teosta ovat työn alla. Maahanmuuton osalta käynnistyi kotouttamislakia koskeva tutkimushanke, jonka tuloksia hyödynnetään eduskunnalle tehtävässä selonteossa keväällä 2002. Maassamuuttotutkimuksen uutena hankkeena on ollut kansainvälinen kaupungistumisprosessia eri puolilla maailmaa käsittelevä kirja-projekti, jonka Suomen osuuden on toteuttanut Siirtolaisuusinstituutti. Pohjanmaan aluekeskuksessa käynnistyi Etelä-Pohjanmaan historia VII -teoksen kirjoitus. Instituutin osiona on väestö- ja sosiaalhistoria. Toimintavuoden alussa käynnistyi kolme hanketta Suomen Akatemian rahoituksella, joista yksi on post-doc-hanke ja kaksi muuta väitöskirjatyötä. Kaiken kaikkiaan instituutissa on ollut viisi väitöskirja-

työntekijää. Syksyllä valmistui so-talapsia koskeva lisensiaatintyö Turun yliopiston Suomen historian laitokselle.

Yhteistyö ja tietojen vaihto erilaisten yhteisöjen, tutkimuslaitosten ja järjestöjen välillä sekä kotimaassa että kansainvälisesti on toimintavuotena ollut laajaa. Liit-tyen vuonna 2000 solmittuun yhteistyösopimukseen Siirtolaisuusinstituutin, Unkarin tiedeakatemian ja Tarton yliopiston välillä. Siirtolaisuusinstituutti osallistui Unkarin tiedepäivien järjestelyihin Suomessa. Toukokuussa pidettiin Siirtolaisuusinstituutissa Unkarin tiedepäivien symposiumi, jonka teemana oli ”Common Interest in an Enlarged EU”. Esitelmän pitäjiä saapui Unkarista, Virosta ja Suomesta.

Siirtolaisuusinstituutti on lupautunut mukaan mm. kolmeen eri EU-hankkeeseen, joissa rahoitushakemukset ovat Euroopan Unionin viidennestä puiteohjelmasta ja neljäs hankehakemus on työn alla. Ruotsinsuomalaiset tänään ja kautta aikojen -ohjelman puitteissa on pidetty kaksi workshopia, joista ensimmäinen oli Tukholman yliopiston järjestämä ja toinen instituutin vetämä. Ohjelman puitteissa on menossa yksi hanke, jolle saatiin vuoden rahoitus työskentelyyn kansainvälisessä tiedeyhteisössä Amsterdamissa. Toiselle hankkeelle on haettu yhteis-pohjoismaista rahoitusta.

Siirtolaisuusinstituutin tutkimustoiminta vuonna 2001 muuttotyypeittäin (kpl)

	valmistuneet	jatkuvat	käynnistyneet	vireillä olevat
Maastamuutto	1	3	3	4
Maahanmuutto	1	1	1	6
Maassamuutto	2	2	2	5

Siirtolaisuusinstituutti kartutti vuonna 2001 kokoelmiaan ostamalla mm. amerikanarkun paikalliselta antiikkiesineiden välittäjältä. Hän oli ostanut arkun maalaistalosta Aurasta Lounais-Suomesta. Esine löytyy instituutin kokoelmista arkistonumerolla 1/2001 sekä esinenumeroilla 1067. – Kuva: Siirtolaisuusinstituutin valokuva-arkisto.

Seminaari- ja konferenssitoimintaa

Vuonna 2001 pidettiin kaksi muuttoliikkeen ja etnisyytutkimuksen (MEV) seminaaria. Kevätkauden seminaari pidettiin 3.5. ja syksyn MEV-seminaari 5.10. Siirtolaisuusinstituutissa.

VI Finn forum, 13.–16.06. Jyväskylä -konferenssin teemana oli ”Entering Multiculturalism”. Konferenssin järjestivät Siirtolaisuusinstituutti ja Jyväskylän yliopisto yhteistyönä.

Finn Fest 2001; 26.–30.07. Philadelphia, USA -tapahtumaan Siirtolaisuusinstituutti osallistui esitelmin sekä tarjoten siellä siirtolaisrekisteripalveluja sadoille juhavieraille.

Siirtolaisuusinstituutin tutkijat osallistuivat moniin konferensseihin ja seminaareihin Suomessa ja

Euroopassa sekä Etelä-Afrikassa, Kuubassa ja USA:ssa.

Pohjanmaan aluekeskus

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskus kerää ja tallentaa siirtolaisuuteen liittyvää aineistoa Pohjanmaan alueelta. Aluekeskus saa rahoituksen Peräseinäjoen kunnalta ja muilta alueellisilta tuki-joilta. Aluekeskus toimii myös Siirtolaisuusinstituutin alueellisena palvelupisteenä mm. siirtolaisrekisterin osalta ja Siirtolaisuusinstituutin tutkimusyksikkönä.

Suomen siirtolaisuusmuseohanke

Toimintakauden aikana päättyi Suomen siirtolaisuuden museo-

hankkeen suunnittelu Peräseinäjoelle. Hanke toteutettiin Etelä-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosaston, Peräseinäjoen kunnan ja Seinäaapurilautakunnan rahoituksen turvin. Suunnitelman toiminnallisena ja arkkitehtonisena ideana on rakentaa veden äärelle tapahtumakeskukseksi entisajan satama laivahahmoisine rakennuksineen ja rakennelmineen.

Julkaisutoiminta

Siirtolaisuusinstituutti julkaisee omien tutkimushankkeidensa sekä muualla tehtyjen, aihepiiriin liittyvien tutkimusten tuloksia useassa eri sarjassa. Kuluneena toimintakautena julkaistiin neljä uutta julkaisua, joista yksi kuului kaunokirjallisuuden piiriin.

- Heikkilä, Elli (toim.): Muuttoliikkeet vuosituhannen vaihtuessa – halutaanko niitä ohjata? Muuttoliikesymposium 2000 esitelmät, työryhmäalustukset ja -raportit. Siirtolaisuustutkimuksia A 24. 2001, 311 s.
- Lahti-Argutina, Eila: Olimme joukko vieras vaan. Venäjänsoomalaiset vainonuhrit Neuvostoliitossa 1930-luvun alusta 1950-luvun alkuun. 2001, 651 s.
- Once a jolly swagman – Essays on migration in honour of Olavi Koivukangas on his 60th birthday. 2001, 227 s.
- Eronen, Veli Ensio: Kanadan kutsu. 2001, 164 s.
- Siirtolaisuus-Migration -lehteä ilmestyi neljä numeroa, jotka sisälsivät yhteensä 152 sivua.

Siirtolaisuusinstituutin myöntämät apurahat

Kaarle Hjalmar Lehtisen rahasto

(yhteensä 6 720 €):

Bertling, Merja	Kotkaan tulleet norjalaistyöläiset 1800-luvun lopulla	600•
Eskola, Jussi	Dokumenttielokuva, Vieno Williamsin siirtolaistaival	840•
Kurkikangas, Elina	Suomalaisena vieraassa kulttuurissa	1 000•
Leinonen, Johanna	Toisen maailmansodan jälkeen Pohjois-Amerikkaan, Yhdysvaltoihin ja Kanadaan lähteneiden suomalaisnaisten avioituminen sekä akkulturaatio Amerikassa	1 000•
Loipponen, Jaana	Ruotsiin muuttaneiden siirtokarjalaisten soteleskien haastattelemine	730•
Penttilä, Eric	Australian Suomi-Seurojen historian kirjoittamiseen	950•
Puustinen, Kaisa	Suomalaisten akateemisten nuorten maastamuuttamisen motiivit	600•
Voipio, Sanna	Kaksikielisyys maahanmuuttajaopetuksen tavoitteena	1 000•

Niilo ja Helen M. Alhon rahasto

(yhteensä 5 040 €):

Kivistö, Markus	Keski-Pohjanmaan siirtolaisuuden historia	1 000•
Liiman, Eveliina	Suomesta Neuvostoliittoon loikanneiden nimien muuttuminen	500•
Moisseinen, Hanneriina	Siirtolaisuus, maailmanlaajuinen ilmiö -taideteoksen tekemiseen	1 000•
Männikkö, Hanna	Toisen ja myöhempien polvien amerikkansuomi	1 000•
Suominen, Anniina	Identiteetin muutosprosessi kulttuuriympäristön vaihtuessa	1 000•
Välimaa, Jooa-Maria	Tanskaan, Norjaan ja Ruotsiin avioituneet suomalaisnaiset	540•

Siirtolaisuusinstituutti sai arvokkaan lahjoituksen

Kanadalainen Srul Irving Glick (k. 2002) sävelsi juhlakonserton – Celebration '92 – Suomen 75-vuotisen itsenäisyyden ja Kanadan liittovaltion 125-vuotisjuhlan kunniaksi vuonna 1992. Finlandia Sinfonietta johtajanaan pianisti Ralf Gothoni esitti konserton juhluvuonna Torontossa, Ottawassa ja Sudburyssa järjestetyissä juhlallisuuksissa. Ennen näitä varsinaisia Celebration '92 konserteja sävellys esitettiin kahdesti, Helsingissä ja Reykjavikissa.

Konserton nuotit sidottiin kirjoiksi, jotka luovutettiin presi-

dentti Mauno Koivistolle, Kanadan kenraalikuvernöörille Ramon John Hnatyshynille sekä tapahtumaa tukeneelle Pieter Sigmundtille. Alkuperäiset julkaisukonseptit jäivät juhlallisuuksien järjestelyistä huolehtineelle juhlatoimikunnalle, joka päätti lahjoittaa ne Siirtolaisuusinstituutille. Toimikunnan silloinen koordinaattori Pirkko Shalden Kanadasta kävi luovuttamassa konserton instituutille 23.5.

Kuvassa Pirkko Shalden ja johtaja Olavi Koivukangas.

